

1949 APR. 28

Hogyan lesz Budapest Európa hetedik városa

Az egyesítéssel megjavul a környék egészségügye, kultúrája és olcsóbb lesz az ellátása

Évtizedek óta folyt a vita Nagy-Budapest kialakításának kérdése körül. Évtizedek óta tervezgettek, a terveknek azonban soha tovább nem jutottak. Budapest idegenkedett a környéktől s főképpen idegenkedtek Nagy-Budapest gondolatától a mult rendszer urai.

Amiről évtizedek óta folyt a vita s amiről évtizedek óta álmodoztak Pest-környékének dolgozói, azt most megvalósítja a népi demokrácia. Kőből József törvényhatósági bizottsági elnök kedden sajtóértekezletre hívta meg a napilapok rovatvezetőit és bejelentette, hogy 1950 január elsejétől kezdve, amikor az öt éves terv elindul, közigazgatásilag megvalósul Nagy-Budapest!

— A fővárost és a környékbeli városokat, valamint a munkáslakta községeket egy közigazgatási egységbe fogjuk össze s így körülbelül 1,6—1,7 millió lakosú várossá alakul Nagy-Budapest, Európának körülbelül hetedik városává — mondotta Kőből József.

Hasznos, ha a munkásosztály szerepe dominál

Nagy-Budapest megvalósításának gondolatával már 1920 előtt is foglalkoztak és azóta is rengeteget írtak erről a tervről. A tervezésnél azonban soha nem mentek tovább három oknál fogva: egyrészt félték attól, hogy az így egyesített fővárosban túl nagy lesz a munkásosztály szerepe, másrészt pedig félték attól, hogy a környékbeli városok önállóságát egy budapesti kerület színvonalára súlylyesztik, de félték attól is, hogy a budapesti kerületi előjáróságokat egy környékbeli város közigazgatási önállóságának színvonalára emeljék.

— *Mi egyik lehetőségétől sem félünk* — folytatta bejelentését Kőből József elnök — sőt egyenesen azért valósítjuk meg Nagy-Budapestet, amittől a tőkés várospolitikusok félttek. Nem árt, sőt hasznos, ha a fővárosban a munkásosztály súlya és szerepe dominál. Ezt így akarjuk elérni. Azt is helyeseljük, ha a fővárosi kerületi előjáróságok hatásköre és önállósága nő. Nagy-Budapest megvalósításával ezt is megvalósítjuk.

A továbbiakban szólott arról, hogy Nagy-Budapest kérdésének komoly formában való jelentkezése 1947 júniusában történt meg, amikor Kádár János a nagybudapesti konferencián ismét felvetette a tervet.

A három ok

— Most már megérti a helyzet a megvalósításra. Három okból van Nagy-Budapestre szükség: *politikai okokból* azért, hogy a munkásosztály befolyása érvényesüljön az ország fővárosában, másodsor *gazdasági okokból* azért, mert a főváros a környékkel ma már egy gazdasági egység. De nemcsak gazdasági egység, hanem kulturális szempontból is egységet jelent Budapest és környéke. A tervgazdálkodás idején az ilyen gazdasági és kulturális egységeket közigazgatásilag is egy egységbe fogjuk. Szükség van Nagy-Budapest megvalósítására harmadszor azért, mert a környékbeli dolgozókat rendkívül segíti Nagy-Budapest közigazgatási megvalósítása. Az élet már különben is áttörte a mesterséges közigazgatási és politikai határokat.

Hogy mennyire összeforrott Nagy-Budapest és környéke, azt mutatja, hogy a Statisztikai Hivatal 1946-beli kimutatása szerint 170.000 ember utazik a környékről Budapestre, mindenféle közlekedési eszközön. Ez a szám azóta nyilvánvalóan csak nőtt. Rámutatott Kőből József arra, hogy mennyiben jelent javulást Nagy-Budapest megvalósítása a környékbeli dolgozókra.

Mit kap a környék?

— Javulást jelent a közüzemek tekintetében. Megkezdjük és folytatjuk a környéknek egységes, olcsó, jó ivóvízzel való ellátását. Budapestén 64 fillér a víz köbméterre, a környéken pedig 1 forint 80 fillérig is felmegy a különböző tarifák szerint. Budapestén a házak 85 százalékában van

vízvezetési víz, a környéken pedig az 1941. évi statisztika szerint csak 22,2 százalékban. A környéken a legtöbb helyen nyílt árkokban vezetik el a szennyvizet. Ami pedig a gázszolgáltatást illeti: az öt éves terv ideje alatt, 50 ezer lakásba vezetjük majd be a gázt, természetesen jórészt a környéken.

Egészség, kultúra, közellátás

— Közegészségügyi vonatkozásban is nagyon sokat javít Pestkörnyék helyzetén Nagy-Budapest megvalósítása. Budapestén 1940-ben 17 millió pengőt fordítottak közegészségügyre, a környéken 700 ezer pengőt. Budapestén 13,36 pengő közegészségügyi kiadás jutott egy főre, a környéken 1,17 pengő. Ez persze megmutatko-

zott a gyermekhalandóság arányszámában is. Budapestén 1938-ban 9,4 százalék volt a gyermekhalandóság, a környéken 14,3. Azóta sokat javult a helyzet: Budapestén 1948-ban 7,1 százalék volt a gyermekhalandóság, a környéken már csak 9,1. A szociális gondoskodás terén Budapestén 1941-ben 12,82 pengő jutott fejtenként a kölcsöde, napközi otthon, gyermeküdültetés vonalán, a környéken csak 6,91 pengő. Budapest környékén 70 ezer lakosú városok vannak s egyikben sincs állandó színház. Akadt olyan csepeli munkás, aki még 27 éves korában sem volt soha színházban. A Fővárosi Népművelési Központ és a Fővárosi Könyvtár működését is ki kell terjeszteni a külső területekre. A közellátás terén megszűnik a budapesti

és a környékbeli árak közötti nagy különbség, mert igen sok élelmiszer Pestkörnyéken drágább, mint Budapestén és az elosztás is kedvezőtlenebb. A lakásépítésnél is figyelemmel kell lenni a jövőben Pestkörnyék érdekeire.

Nem lesznek új terhek

— Arra az ellenérvre, hogy a pestvidéki iparosok és kereskedők az adóterhek emelkedésétől félnék, ki kell jelentenem, hogy ilyesmiről szó sem lehet annál kevésbé, mert hiszen a főváros ma már nem adóbevételekből tartja el magát, hanem állami ellátmányából fedezi kiadásait. Nagy-Budapest megvalósítása tehát nem jelent új terheket senki számára. Az az ellenérv sem állhat meg, hogy minden igazolványért, vagy hatósági ügy elintézéséért Budapestre kell majd utazni. Ellenkezőleg: a népi demokrácia éppen a decentralizációra törekszik ezen a vonalon — mondotta Kőből József törvényhatósági bizottsági elnök, aki azzal fejezte be érdekes és nagyjelentőségű bejelentéseit, hogy Nagy-Budapest beépítése folyamatosan történik. Ez a folyamat tulajdonképpen már meg is indult és 1950 január elseje után is tart még egy darabig, amíg minden téren megteremtődik a közigazgatási egység.